

Бедност и изключване, изолация на ромите

Из доклада „Размерите на бедност и изключване сред ромите и начините за засилване на въздействието на прилагането на минимални социални стандарти за премахването на бедността и изолацията сред ромите“

Шестата Европейска Кръгла маса по въпросите за бедността и социалното изключване се провежда на 16 - 17 октомври в град Понта Делгада, Португалия.

Този път участниците в международната среща акцентираха на социалните минимални стандарти, целящи едновременно защита и овластяване като ключов инструмент на политиките за борба с бедността и социалното изключване в различните страни, членки на ЕС. Беше подчертана връзката между минималните социални стандарти и гаранциите за интегриране на пазара на труда.

През двата дни на Кръглата маса бяха направени множество презентации от представители на Европейската комисия, академичните среди и неправителствения сектор. Между осемте участници от България бе и Лилия Макавеева, изпълнителен директор на Асоциация Интегро и Председател на Европейската Мрежа на Ромските организации на местно ниво - ERGO. Тя представи своя доклад "Измерения на бедността и изключването сред ромската етническа група и начини за засилване ефекта от прилагането на минимални социални стандарти за преодоляване на бедността и изолацията на ромите". Макавеева подчерта, че е необходимо ромските въпроси да не се разглеждат единствено и само като социални проблеми, а да се обърне внимание и на нуждата от овластяване на ромите, от гаранции за тяхното пряко участие в процесите на взимане на решения от местно до национално и международно ниво. Основните предложения от доклада на г-жа Макавеева намериха място и в заключителните послания на Шестата Кръгла маса по въпросите на бедността и социалното изключване.

Кръглата маса бе организирана от Португалското председателство на Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия и се провежда на Азорските острови в Атлантическия океан.

Ще започна своята презентация като ви покажа две снимки - те и двете са запечатали общ изглед от два ромски квартала от моята страна, които тук условно ще обозначим като А и Б.

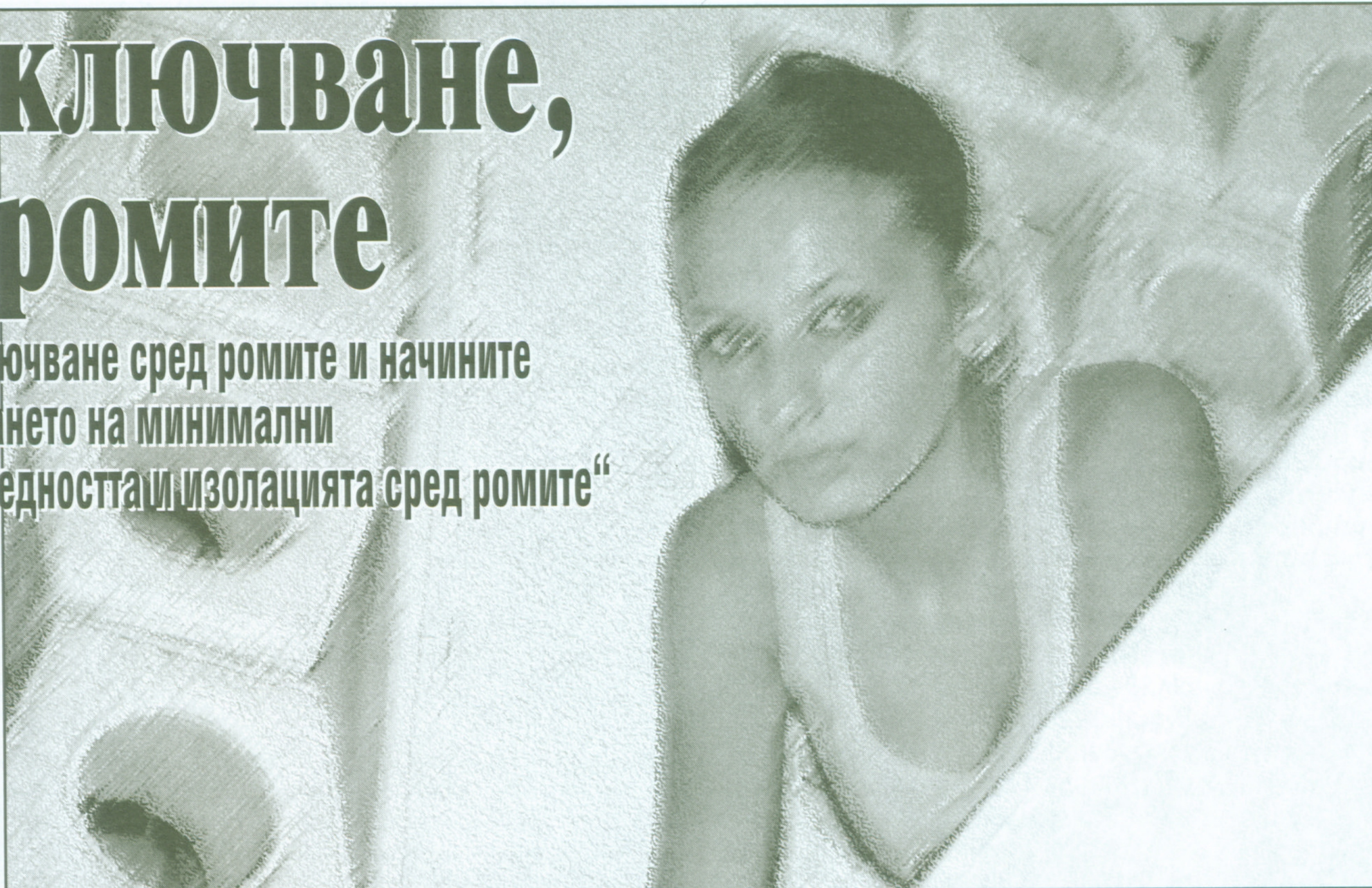
И в двата квартала ромите са по около 500 души:

- В А най-образованият ром е завършил 6 клас на основното училище, а в Б - над 50 % от ромите имат средно образование и около 3,5 % са завършили колеж или университет;
- В А няма роми с професия, в Б - над 50 % имат професия;
- В А безработните роми са 90%, в Б - 70% - високи показатели и за двата квартала;

Какво е общото между тези два ромски квартала, освен високата безработица?

Хората и от двата квартала са граждани на държава, но всички те мислят, че държавата не прави нищо за тях. Нещо повече, те вярват, че държавата не се интересува от техните проблеми, а обществото ги презира само заради това, че са роми. Това не е характерно само за моята страна или за страните от Източна Европа. За съжаление, подобна е ситуацията с ромите от цяла Европа. Добре известно е, че около 12 милиона роми са европейски граждани.

По време на присъединяването на новите европейски държави, позицията на ромите често беше дискутирана и всички ние станавме свидетели как се повиши осъзнаването на потресаващата ситуация на ромите в Европа. Това внимание, обаче, основно беше формално, тъй като на местно ниво провеждането на мерките пропаднаше... Това не беше резултат единствено от липсата на ангажираност на политическата класа за промяна на ситуацията, от ограничения капацитет на националните администрации, то беше последицие и от ясна институционална дискриминация, когато става въпрос за ромите, както е отбелязано и в докладите на Европейската комисия. Основните човешки права се игнорират ежедневно, когато става въпрос за ромите. Това се трансформира в широко разпространено изключване от всички социални сектори като жилища, заетост, образование, здравеопазване и др. Да бъдеш ром в Европа означава да си подложен на въздействието на силна социална стигма.

Лилия
МАКАВЕЕВА

През последните години се забелязва, че стигматизирането кара много роми да опитват да скрият етническата си принадлежност. В моята практика съм забелязала, че не само много маргинализирани роми са подложени на дискриминация и изключване. Също успели, високообразовани роми страдат от действието на стигмата, основана на тяхната идентичност. Голяма част от тях вярват, че единственият начин да успеят в живота е да напуснат своята общност, да отрекат етническия си произход.

Изследвания върху расизма и дискриминацията в Европа доказват всяка година, че ромите са най-малко приеманото етническо малцинство в Европа.

Значителният брой на изключените роми, крайното и утежнено стигматизиране на ромите, без значение от образователните постижения, социалния статут и благосъстоянието им, както и съществуващото междуетническо напрежение, отличават този процес с особена очебийност.

Силният и широко разпространен антиромизъм води до плашещи феномени, които често се трансформират в социална пасивност, примирение и самоизолация.

Ромите много често предпочитат да останат изолирани и да живеят поколение след поколение в ромските квартали, в своята общност. Често те виждат себе си като нежелани гости в своите собствени държави, градове и села.

Бедността в ромските квартали е многоаспектен социален феномен, породен от условия, останали дълбоко в историята, но поддържан от различни фактори, някои от които са свързани със самата ромска общност: невежество, безразличие, недоверие и зависимост. Все сериозни причини, които довеждат до остри социални проблеми и е необходимо да бъдат адресирани, ако искаме да променим сегашното статукво.

В моята работа виждам, че горепосочените фактори постоянно се игнорират при замисъла на програмите за борба с бедността, които се фокусират основно върху лошата инфраструктура, безработицата, липсата на умения и средства.

Не знам причината за тази гледна точка: тя би могла да бъде разглеждана като обвиняване на жертвата. Според мен, програмите не се адресират към корените на проблема: стигматизирането, дискриминацията и механизмите за изключване на ромите в обществото. ...

ЕС все още няма Ромска политика... ромските проблеми са вписани в обичайните политики и програми, насочени към преодоляването на бедността, социалното изключване и дискриминацията, чрез включване в "преобладаващия курс", което означава, че не е обърнато специално внимание на ромските проблемни въпроси.

Липсата на роми професионалисти, подпомагащи участието на ромската общност в процесите на взимане на решения в обществото (което означава овластяване) прави на практика невъзможна всяка реална промяна...

Това трябва да включва активното участие на самите ромски групи и особено реалният принос на най-активните и предприемчиви роми, които, ако се подкрепят, биха могли да станат двигатели на изграждането и развитието на общността. Тези роми могат да бъдат ядрото на активно ромско гражданско общество, истински бранители на ромския интерес...

Има нужда да бъдат предприети следните стъпки по отношение на включването и овластяването на ромите в европейското общество:

1. Приемане на дългосрочна европейска политика за ромите, базирана на активния принос на ромски НПО и ромски експерти, способни да се справят с адресирането на комплексния характер на ромския въпрос.

2. Действията, които се предприемат в рамките на съществуващите стратегии за минимални социални стандарти, трябва да се подкрепят с действия, които гарантират активизиране, участие и включване на самите роми, и особено на ромите от местното ниво, в процесите на взимане на решения.

3. Да се постави фокус върху изграждането на човешки капацитет като начин за социална промяна в ромската общност. Стратегиите за запазване и създаване на човешки ресурси трябва да създават предпоставки и условия за поява и устойчиво съществуване на ролеви модели, действащи като агенти на промяната в общността.

4. Да се инвестира в изграждането на капацитет на такива ромски НПО, които ще бъдат истински защитник на интереса на ромите в обществото, ще поощряват активизма и участието на ромите във всички сфери на живота и ще подкрепят развитието на общността, вместо ромски НПО, които са "инженери", решаващи ромските проблеми чрез доставяне на услуги и превръщане на ромите отново в зависими клиенти.

5. От най-голяма важност е промяната на ромската парадигма от социална в такава за човешки права. Постоянното стигматизиране на ромите и антиромизмът, пречат ромите да бъдат уважавани като равноправни граждани на своите държави, както и на международно ниво.

Ние, ромите, не сме заплахата или проблем. Ние сме една възможност за Европейския съюз. Ние имаме най-младото население и искаме да бъдем част от европейското общество.

Лилия МАКАВЕЕВА

Председател на Мрежата на Европейските Ромски организации на местно ниво - ERGO Network.